

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

Julreträtt

En novell av Cecilia Ekhem

Han som hade kommit för att dö ställde ner resväskan och lät handen vila. Snön föll i stora tunga sjok över honom och la sig som en våt mantel över axlarna. Gatan var öde så när som på en katt som kilade förbi och med ett jamande skuttade upp på en av balkongerna som vette mot trottoaren. Runt balkongräcket hade någon virat granris och färgglada små lampor.

Armen värkte. Det hade kanske varit bättre med en väska på hjul, men stoltheten hindrade honom från att köpa en. Som om jag vore lastgammal.

Han *var* lastgammal. Fårorna som grävde sig allt djupare i ansiktet avslöjade det, liksom smärtan i benen som gjorde gången långsam. Stapplande. Tills för bara någon månad sedan hade hans inre person ännu varit ung. Frisk. Stark. Men nu fanns en trötthet som höll honom kvar i sängen om morgnarna. Som fick honom att ignorera telefonens ihärdiga ringande, förtränga julen som var på väg och lägga dagstidningarna på hög utan att ens ögna igenom dödsannonserna.

För nu var det hans tur. Det gick inte att ta miste. Just så här hade det varit för hans Inga när hon för fyra år sedan närmade sig slutet. I henne hade kräftan slagit sina klor. I honom åldern. Symptomen var ändå desamma. Lusten var borta. Lusten till mat. Till möten. Till liv. Det hade till och med varit den här tiden på året som hon lämnade honom. Lucianatten hade varit sista gången hon sov i sin egen säng. Den som stått tätt intill hans i så många år. Brickan med torkade lussekatter hade stått kvar i flera veckor på nattduksbordet. Tidigt på julaftons morgon hade hon somnat in och tagit med sig så mycket.

Får endast spridas med författarens tillåtelse --- Cecilia Ekhem ©
www.ekhemmanet.se

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

Julen hade varit Ingas. Hon hade jobbat intensivt för att föra in traditionerna från sin barndoms idylliska jular i deras liv. Det hade gått lättare när Claes var liten och uppskattade allt från morgonens frukost på säng till julevangeliet framför brasan. När Inga försvann kom det en rastlöshet över julen och de hade i en ordlös överenskommelse reducerat högtiden till en snabb lunch med röda servetter och sedan några tysta timmar framför teven. I år ville han slippa den farsen. Han ville slippa allt.

Det var svårast på morgnarna. Han vaknade i vargtimmen och kunde inte somna om. En morgon hade ett minne kommit till honom i sängen. En fläkt från en tid när han och sonen fortfarande ville stå varandra nära. Nu ville nog ingen av dem, ändå upprätthöll de rutinen att ringa varje måndag. Men då, när Claes läste till präst och fick terapi på köpet, hade de båda gjort sina ansträngningar. En av dem var den där samtalshelgen på en kursgård i kyrkans regi. En vacker plats med fantastiska måltider och sköna sängar. Och musikandakter, meditationer och gruppsamtal som skulle leda till nära och äkta relationer. Ifall det hade gjort det för någon enda var oklart men en tanke mindes han från den helgen. På en sådan plats ville han dö. Hasa omkring i tofflor i en vacker miljö. Vänliga men anonyma människor alldeles i närheten, men inte för nära. Den mjuka sängen att stilla somna in i.

En titt i telefonkatalogen och ett samtal var allt som behövdes. Kursgården fanns kvar och retreaten två veckor senare hade faktiskt en plats ledig. Och ja, pensionärer hade rabatt. Varför hade han ens frågat. Nåja, det gick ju inte att säga till den trevliga damen att kostnaden inte var något problem eftersom han ämnade dö innan fakturans förfallodatum hade passerat. Ordet retreat var han tvungen att slå upp även om han kände igen det och visste att Claes och hans kamrater hade ägnat sig åt

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

sådana övningar. *"Syftet är att deltagarna under tystnad och stillhet skall få tid till fördjupning och eftertanke"*. Ja, det kunde väl vara ett värdigt slut. Han tyckte om anknytningen till ordet reträtt. Att dra sig tillbaka från strid. Han hade stridit färdigt nu. Men oväntat kom en ny kraft i honom när han måste, hade förmånen att, förbereda sin egen död. Prenumerationer sades upp, räkningar betalades, kyl och frys rensades. Kartongen med julpynt ställde han i hallen. Kanske Claes skulle kunna ha nytta av den. Han kom på sig själv med att vissla när han satt med underklädeslådan i knäet och sorterade bort alla håliga strumpor och trasiga kalsonger. Kärleken till sonen var inte passionerad men nog skulle han få slippa att ta hand om faderns solkiga underkläder. Visslingen tystnade och han la medvetet pannan i bekymrade veck. Kutade med ryggen som för att bekräfta sin svaghet.

Resväskan var inte tung men slet ändå på axel och hand. Snart var han framme vid gården. Den låg inbjudande på en höjd och i alla fönster lyste adventsljusstakar. Gångstigen upp mot huset var kantad med marschaller som lyste honom välkommen. Som om han vore kunglig. "Nej, jag har aldrig varit någon särskild. Livets Herre, vem han nu är, har varit svår mot mig. Men nu är han nådig som ska låta mig få dö på en sådan plats."

I receptionen möttes han av ljus. Värmeljus i IKEA:s små glaslyktor. En rad som verkade oändlig där den fortsatte in i spegelglaset. Flickan som tog emot var också ljus. Hon vill nog inte bli kallad flicka, insåg han och betraktade vigselringarna och prästkragen som gav besked om en viss mognad. Han blev visad till sitt rum. Erbjuds hjälp med väskan och fick veta att vid kvällsfikat skulle de få all nödvändig information. Därefter en andakt som skulle innebära att de gick in i tystnaden. Flicka lilla, tänkte han (ändå), om du bara visste hur lång den tystnaden kommer bli

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

för mig. Tänk att han, som i sitt yrke som lärare, i sitt fritidsengagemang som studiecirkelledare, alltid hade haft talet som sitt verktyg skulle avsluta sitt liv i total tystnad.

Redan vid måltiden såg han henne. Det var en brokig skara människor som satt där och drack örtte till fullkornsskorpor, pepparkakor och surdegsbröd. Han hade själv valt English Breakfast fastän teets namn var motbjudande till kvällen för en gammal engelsklärare. På varsin sida om honom satt ett par damer i femtioårsåldern. Med sina snarlika lusekoflor och konstnärliga smycken tycktes de finna varandra direkt och var snart inne i en lågmäld diskussion bakom hans rygg. Han lutade sig fram och såg på de övriga runt bordet. Några ungdomar. Ett medelålders par. Ett par yngre män, förmodligen präster med rabatterad avgift. Och så hon. Mitt emot honom. En kvinna i hans egen ålder men betydligt mer välbevarad. Det fanns ett lugn över henne. Hon nästan strålade och när deras blickar möttes blev han övertygad. Hon var en ängel. Ja, nog var den Herre sonen bekände nådig trots allt. En egen ängel som skulle leda honom över gränsen. Han som aldrig hade bekymrat sig över om guden fanns eller inte började visst bli religiös på gamla dar. En rodnad drog över hans ansikte och kvinnan log. Claes hade nog velat veta det här. Att hans far till sist ändå började acceptera tanken på en himmel. Och på änglar.

Vid den inledande andakten spelades stilla musik och de uppmanades att tänka på sin andning. Andas ut oro. Andas in vila. Han kände och hörde hur det rosslade innanför bröstet och sneglade mot änglakvinnan som nu satt på stolen bredvid. När han såg på henne var det som om luften sögs ur honom och han fick kämpa för att

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

kunna släppa in syret igen. Det slog honom att han kanske skulle dö här, mitt i kyrkorummet och inte i sängen som han hade föreställt sig.

När samlingen var över och han reste sig la hon lätt sin hand på hans högra arm. Det brände till och han närapå drog åt sig armen, men höll kvar och lät sig värmas av ett flöde som gick genom armen, över axlarna och ner mot hjärtat. Han kände sig omfamnad. La bort alla gamla principer om religiösa floskler och lät vissheten gå in. En ängel. Hans ängel.

Sömnen kom lätt efter att tanken nuddat vid honom. Det sker i natt.

Med förvåning slog han upp ögonen. Samma trätak blickade ner på honom som i går kväll. Adventsstjärnan lyste fortfarande i fönstret. Han såg sig om och lyckades sätta sig upp utan större svårighet. Sömnen hade varit god. Han greppade bibeln som låg på nattduksbordet. Tänkte att vår Herre kanske ville se ett mer fromt avslut. Han slog upp boken på måfå och fastnade vid en parentes mitt i texten i Jeremias bok. "Härvid vaknade jag och såg mig om, och min sömn hade varit ljuvlig".

Tumgreppskristen. Visst var det så Claes, med en aning förakt, kallade den som inte läste den heliga skriften metodiskt utan bara slog upp en sida och väntade sig tilltal. Nåväl, tänkte han nöjd, det fungerar ju.

Vid frukosten såg hon ömt på honom. Så som änglar gör. Han fylldes av värmen igen utan att hon ens hade rört vid honom. Han hade aldrig hört hennes röst men föreställde sig en fyllig altstämman med känsla för nyanser. Kinderna blossade när han åter satt mittemot henne. I magen rörde sig orons fjärilar. Han hade aldrig varit på väg att dö förut. Det måste vara helt naturligt med lite oro.

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

När kvällen kom hade han klarat sig igenom tomrum och aktiviteter med livet i behåll. Det var bara i hennes närhet som döden gjorde sig påmind. Svagheten i benen. Svårigheten att andas. Hettan under huden. Den övriga tiden kände han sig ovanligt pigg. Som om livet fick mer tydlighet i dödens närvaro.

Efter avslutad aftonbön skildes de åt utanför kyrkorummet och hon lyfte sin hand som i en välsignelse. Han förstod att det var tecknet. Bugade lätt och gick in i sitt rum. Ställde återigen i ordning sina ägodelar, la sig på sängen och försökte sova. Det gick inte. Rastlösheten pirrade i armar och ben. Tanken var klarvaken. Han försökte med får och meditativ andning men fick ge upp. När hans sista stund var kommen så lyckades han inte somna. Efter någon timme klev han upp och började jogga runt i rummet som för att trötta ut hjärtat. När han sedan svettig la sig igen knäppte han händerna och bad till en Gud han inte kände: Nu är jag redo. Kom igen. Han fortsatte med att, så gott det gick, rabbla de böner han lärt sig som barn och kände till sist sömnen komma smygande.

Solen värmdes ansiktet och lyste gyllene genom de stängda ögonlocken. Han väntade med att öppna dem. Kroppen var lätt. Han visste inte vad han hade väntat sig, men när han såg upp fanns där inga moln. Ingen pärleport. Bara samma gamla trätak.

Vreden började pyra i honom. Den gamla välbekanta som han hade varit för trött för att känna av de senaste månaderna. Nu var han arg. Varför blev det så fel. Alla tecken hade varit så tydliga. Ändå låg han här. Och levde. Besvikelsen måste ha synts på honom för efter frukost kom hon fram och strök honom över pannan. Slätade ut vecken.

"Jag trodde", sa han men hon log och la lätt sitt finger över hans mun.

Texten är tidigare publicerad 2006 i Semic förlags antologi "Kärlek i juletid"

När övriga deltagare tycktes lättare, ömsintare, gladare, kände han sig bara alltmer nedtyngd. Hon som var hans ängel, vad ville hon med honom? När var tiden inne? Söndagen fortsatte men ingenting hände honom. Musikmeditation i ett rum fullt av stearinljus. Lunch i tystnad. Bara besticksklirret och hårdbrödstuggandet hördes över Bachs toner. Avslutande möte i ett rum med Bruno Mathsson-fåtöljer och öppen spis. Och hjärtat slog alltså jämt.

Han packade motvilligt sin väska. Hängde på sig ytterrocken och gick mot utgången. Tackade den ljusa prästen och lämnade huset. Det hade blivit kallare och skaren krasade under fötterna. Vid busshållplatsen stod hon. Ängeln. Han kunde inte hålla tillbaka sin besvikelse.

"Jag trodde du var min ängel."

Hon skrattade högt och klingande. Just med den röst som han hade föreställt sig.

"Nej jag är bara tandsköterska. Pensionerad. Kan det duga?"

Så skrattet igen när de satte sig intill varandra på bussen.

"Tänk det är helt tomt i mitt kylskåp. Och frysen är avfrostad."

"Men hos mig finns det lussekatter. Och English Breakfast."

Cecilia Ekhem, 2006

BÖCKER AV CECILIA EKHEM

Väntrum – *roman* som finns som storpocket, e-bok och talbok

Snart dansar du åter – *roman* som finns som *lydbok* och häftad

Vapenlös – *roman* som finns som danskt band, e-bok och talbok

Tills ljuset kommer – *diktsamling*, häftad

WWW.EKHEMMANET.SE

Får endast spridas med författarens tillåtelse --- Cecilia Ekhem ©

www.ekhemmanet.se